

Opleidingsplan voor huisartsopleiders

Versie juli 2014

Angelika Raths, hao-coördinator
Huisartsopleiding VUmc
OZW, de Boelelaan 1109, 1081 HV Amsterdam
T 020 – 444 8378, E a.raths@vumc.nl

1. Het competentieprofiel van de huisartsopleider

Wij zien het als één van onze kerntaken huisartsopleiders te scholen en te ondersteunen bij het opleiden van aios. Daarvoor hebben wij een hao-team onder leiding van de hao-coördinator (samenstelling zie www.hovumc.nl) en een Commissie Ondersteuning en Monitoring Opleiders, tw COMO.

Onze activiteiten zijn gebaseerd op het landelijke competentieprofiel voor opleiders (zie www.huisartsopleiding.nl). Wij richten ons daarbij op alle zes taakgebieden te weten 0 Handelen als expert, 1 Agogisch handelen, 2 Didactisch handelen, 3 Samenwerken, 4 Organisatie en 5 Professionaliteit. Gedurende de eerste vier scholingsjaren, ligt het accent op de taakgebieden 1, 2, 3 en 4, omdat huisartsen hiervoor door hun opleiding het minst zijn toegerust. Waar zinvol en mogelijk worden didactische competenties verbonden met medische thema's. Tijdens het keuzecurriculum voor ervaren huisartsopleiders verschuift het accent meer naar taakgebied 0, altijd in relatie tot de rol van opleider, en naar taakgebied 5.

2. Het curriculum voor de huisartsopleider

Conform het landelijke scholingsplan voor opleiders onderscheiden wij vier niveaugroepen: de aspirant-opleider, de beginnende opleider, de gevorderde en de ervaren. In principe nemen opleiders deel aan de scholing als zij een aios begeleiden, dus actief zijn.

Paralleldagen

Aan de HOVUmc hebben ha-opleiders 6 paralleldagen (de samenstelling is conform de samenstelling van de aios-groepen) van 9.30 – 16.30 uur op het instituut.

De samenstelling van de groepen is niveau-heterogeen, want beginnende, gevorderde en ervaren opleiders zitten deze groepen door elkaar. De paralleldagen worden begeleid door de groepsdocenten van de aios.

Onderwerpen, die in alle parallelgroepen regelmatig aan de orde komen zijn:

- collegiale consultatie over begeleidingsvragen
- afstemming van instituuts- en praktijkonderwijs
- de medische thema's per opleidingsfase
- bespreken voortgang praktijkopdrachten
- de IOP van aios en opleider
- training didactische competenties. Vaak worden leergesprekken bekeken en besproken, steeds meer in 2- of 3tallen met de eigen laptop.
- werk aan leerwensen van de hao's, bv onderwijs door hao's, met bepaalde specialisaties.
- sinds 2014 is EBM een vast onderdeel tijdens de paralleldagen.

- minimaal een keer schuiven ook de aios aan voor een koppeldag of –middag. Tijdens deze koppel/mid/dagen kunnen koppels met elkaar en andere koppels werken. In deze bijeenkomsten staat het plannen van leeractiviteiten en de coaching van en door de hao centraal.
- één middag per jaar worden op de paralleldag jaarlijks keuzeworkshops aangeboden, vaak gegeven door goed geëvalueerde gastdocenten. Het programma verandert elk jaar.

Vierdaagse

Naast de paralleldagen volgt elke opleider aan de HOVUmc per jaar een vierdaagse cursus, verdeeld over 2 blokken van telkens 2 aaneengesloten dagen in juni en november. De tijd tussen juni en november dient ertoe de leerstof in de praktijk toe te passen en op zijn bruikbaarheid te toetsen. In november koppelen de deelnemers opgedane ervaringen terug en laten bij wijze van toets vaak video-opnames van leergesprekken zien. De data voor de cursussen worden ruim een jaar van tevoren bekend gemaakt en zoveel mogelijk gepland in de zelfstandige week(en) van de aios.

Voor opleiders die tijdens het eerste blok in juni niet deel hebben genomen aan een leergang, worden in november tweedaagse modules aangeboden. Deze modules vinden om logistieke redenen in niveau-heterogene groepen plaats.

De groepsgrootte ligt tussen 7 en 16 deelnemers. De cursussen worden door 2, 3 of 4 docenten begeleid. De hao-coördinator ‘contracteert’ de docenten.

In alle cursussen wordt aandacht besteedt aan de individuele leerpunten en –vragen van de deelnemers.

Alle cursussen worden schriftelijk geëvalueerd (zie bijlage).

Alle evaluaties worden door de hao-coördinator gelezen. Als er aanleiding toe is, nodigt de hao-coördinator de betreffende collega’s uit voor een gesprek.

De gemiddelde score in de afgelopen twee jaar was 8,2.

Het curriculum bestaat uit 6 leergangen, die elkaar opvolgen en na elkaar worden doorlopen.

Het basiscurriculum

De leergangen 0 t/m 4 zijn verplicht en vormen het basiscurriculum.

De leergangen volgen elkaar op.

Een hao schuift door naar de volgende leergang als aan de aanwezigheidsverplichting is voldaan en volgens de leergangdocenten de beoogde doelen zijn bereikt. In welke leergang men zit is dus niet gekoppeld aan het aantal aios dat een hao in opleiding heeft gehad, maar is afhankelijk van hoeveel cursussen succesvol zijn afgesloten.

Inmiddels zijn er zoveel opleiders, dat wij per basisleergang 2 of zelfs 3 leergroepen (tussen 9 en 12 deelnemers) moeten formeren.

Per basisleergang is er één hoofddocent, die ook het onderwijsprogramma beheert en bijstelt, uiteraard in overleg met de andere stafdocenten van de betreffende cursus. Alle basisleergangen zijn beschreven in onderwijsprogramma's, met leerdoelen, gedetailleerde docentdraaiboeken, instructies voor de ondersteuners en bijlagen, cq bijbehorend lesmateriaal. Alle onderwijsprogramma's worden jaarlijks geactualiseerd en zijn op aanvraag voor collega's van andere instituten beschikbaar – zie website.

Elke basisleergang-groep wordt begeleid door twee docenten - waaronder altijd minimaal één ervaren stafid - bij voorkeur in de combinatie van huisarts en gedragswetenschapper. Soms wordt een geschikte, ervaren opleider als co-docent ingezet. Bij voorkeur geven docenten gedurende meerdere jaren dezelfde leergang om zich goed in te kunnen werken.

Eén á twee keer per jaar organiseert de hao-coördinator een stafid-basisleergang-docentoverleg om de lijnen van het beleid af te stemmen, de evaluaties en evt. knelpunten te bespreken.

De samenstelling van de verschillende leergroepen blijven, mede op de wens van de hao's, gedurende de vier basisleergangen in principe constant. Daardoor is men met elkaar vertrouwd en kan er persoonlijk en intensief gewerkt worden.

Nadat een huisartsopleider alle 4 basisleergangen met succes heeft doorlopen, is men 'ervaren opleider' en neemt deel aan Leergang 5, het keuzecurriculum.

Het keuzecurriculum – leergang 5

Wij vinden het belangrijk dat de ervaren opleider zijn/haar scholingstraject zelf kiest passend bij de eigen leerbehoefte en belangstelling. Om het aanbod boeiend te houden wisselt het elk jaar. Maximaal twee cursussen die het jaar daarvoor het hoogst hebben gescoord mogen worden herhaald. Wij zoeken in het scholingsaanbod naar verschillende zwaartepunten ten aanzien van de 6 gebieden van het competentieprofiel.

Het aanbod omvat cursussen die het instituut ontwikkelt en uitvoert. Hiervoor worden vaak gastdocenten gecontracteerd. Verder is er een ruim aanbod van alternatieven, zoals landelijke cursussen, supervisie, intervisie, Balint-groepen, deelname aan structurele HO-commissies en -werkgroepen, co-docentschap in het hao-curriculum, het hao-mentoraat, de projectgroep hao-internationaal of eigen projecten, zoals een kaderopleiding.

Organisatie

Elk voorjaar wordt het scholingsprogramma van het betreffende jaar bekend gemaakt in de hao-proVUssioneel, ons blad van en voor opleiders (<http://www.hovumc.nl/content/view/125/223/>). Na verschijnen worden opleiders uitgenodigd zich aan te melden.

De kosten voor de meerdaagse (verblijf, overnachtingen en gastdocenten) worden hoofdelijk omgeslagen over alle deelnemers. Gemiddeld liggen de kosten voor een vierdaagse onder de € 700.-.

De logistieke organisatie van de meerdaagse ligt in handen van een daarop gespecialiseerde ondersteuner.

Inhoud curriculum 2014

De aspirant-opleider

Leergang 0

Voor de selectie en eerste scholing van huisartsen die belangstelling hebben voor het opleiderschap aan de HOVUmc organiseert de opleiding 2x per jaar een kosteloze oriëntatiecursus van 1½ dag (van 15.00 tot 15.00 uur met overnachting in een conferentieoord).

De deelnemers maken kennis met de visie en werkwijze van de HOVUmc ten aanzien het opleiden van aios en de rol en taken van huisartsopleiders. Er wordt informatie gegeven over wat er van een opleider verwacht wordt en wat het instituut te bieden heeft (zoals het hao-curriculum).

Er worden basale communicatieve competenties getoetst. De deelnemers worden voorbereid op het schrijven van een leerwerkplan en een opleidersprofiel. De deelnemers weten, hoe de koppeling aan HOVUmc georganiseerd is en oefenen het voeren van een kennismakingsgesprek met belangstellende aios, de selectie.

Na afloop stellen opleiding en deelnemers vast of ze met elkaar in zee willen gaan. Bij wederzijds akkoord volgt zo nodig er formele visitatie door de RGS.

De beginnende opleider

Leergang 0

Na de oriëntatiecursus en erkenning door de RGS wordt de opleider gekoppeld aan een eerstejaars aios of een AMA. Na de koppeling en vóóordat de aios in de praktijk komt organiseren wij twee op elkaar aansluitende startersdagen, één in januari en de vervolgtag in februari, waarin een eerste basis wordt gelegd op het gebied van taakgebied 2, 3 en 4.

Leergang 1

In deze leergang 1 'De duizendpoot' komen de eerste ervaringen met het opleiden aan de orde en worden in vogelvlucht de belangrijkste didactische basiscompetenties geoefend. In latere leergangen komen thema's terug en vindt verdieping plaats.

Leergang 2

Leergang 2 richt de focus op het leergesprek. Aan de hand van opnames van eigen leergesprekken en instructiemateriaal wordt het coachende begeleiden geoefend uitgaande van de verschillende doelen en thema's van leergesprekken.

De gevorderde opleider

Leergang 3

Leergang 3 'Expeditieleider' belicht het begeleiden gedurende een langer durende periode. Welke kenmerken heeft een dergelijk proces? Waar liggen kansen en waar ontstaan 'schuurplekken'? Wat als zich een conflict aandient en wanneer is het beter de expeditie af te breken?

Leergang 4

Leergang 4, de 'Doorstart', markeert de overgang van gevorderd naar ervaren opleider. De deelnemers maken een pas op de plaats wat betreft hun ervaringen en kenmerken als opleider en toetsen de stand van hun begeleidingskundig niveau.

De ervaren opleider

Leergang 5

In 2014 worden 6 verschillende meerdaagse cursussen aangeboden:

1. Seks, dat spreekt vanzelf
2. Gestalt en begeleiding
3. Stress- en burnoutpreventie
4. Deep listening
5. EBM - Hoe temmen wij het evidence beest?
6. Starclass Spoedzorg (landelijke cursus)

Zie voor de cursusaankondigingen en mogelijke alternatieven het maart-nummer van de [hao-proVUssioneel](#).

3. Ondersteuning, toetsing en kwaliteitsbewaking

Praktijkbezoek

Gedurende een opleidingsperiode wordt minimaal één praktijkbezoek door één of beide docenten afgelegd om koppelgericht te kunnen begeleiden.

Hao-mentoren

Ter ondersteuning van alle huisartsopleiders faciliteert de HOVUmc een pool van hao-mentoren. Voor de recente profielen van hao-mentoren zie de website.

Deze functie wordt vervuld door ervaren en didactisch bekwame hao's, die gedurende meerdere jaren door positief zijn geëvalueerd en door het instituut zijn benaderd. Zij ontvangen hiervoor speciale scholing. Een hao-mentor is continu beschikbaar als raadsman/-vrouw voor alle vragen die zich voor kunnen doen bij het opleiden en waarvoor men anderen dan de groeps- of leergangdocenten wil benaderen. Hij of zij is te consulteren zonder tussenkomst van de huisartsopleiding en waarborgt in dat geval privacy. Een hao-mentor kan ook worden ingezet op verzoek van de opleiding bij door het instituut vastgestelde en met de hao besproken knelpunten of problemen in de uitvoering van de functie of voor het voeren van voortgangsgesprekken met beginnende opleiders.

COMO

Voor het systematisch en longitudinaal volgen van elke opleider is een commissie van enkele stafleden en een hao samengesteld - de COMO (Commissie Ondersteuning en Monitoring Opleiders).

Sinds 2007 worden door de COMO structureel individuele voortgangsgesprekken met de opleiders gevoerd. Minimaal 1x per 3 jaar vindt er met elke opleider een voortgangsgesprek plaats. Met beginnende opleiders wordt minimaal 1x per jaar een voortgangsgesprek gevoerd.

Bij toetsing en zelftoetsing van huisartsopleiders maken wij gebruik van de

- LEOh, die bij voorkeur twee keer per opleidingsperiode wordt ingevuld
- hao-docent-evaluatie
- beoordeling van de leergangdocenten als het erom gaat of het gewenste niveau in een leergang is behaald
- wij stimuleren hao's minimaal om zelf de 2 jaar de Landelijke Huisartsgeneeskundige Kennistoets te maken.

De COMO legt om de zoveel tijd de volgende gegevens van alle opleiders naast elkaar:

- de LEOh (ingevuld door de aios over de hao)
- het evaluatieformulier dat de groepsdocenten aan het einde van elke opleidingsperiode over een opleider invullen

- het evaluatieformulier dat de docenten na een meerdaagse cursus in kunnen vullen met betrekking tot opvallende observaties (positief of negatief)
- de gegevens over aan- en afwezigheid tijdens leergangen en paralleldagen
- de verslagen van de voortgangsgesprekken

Naar aanleiding van deze gegevens (positief of negatief) of naar aanleiding van een ontkoppeling worden individuele gesprekken gevoerd. Soms zullen daarbij afspraken worden gemaakt over wenselijke aanpassingen of scholingsactiviteiten.

Als dit niet tot zichtbare verbetering leidt, kan de hao-coördinator in overleg met de voorzitter van de COMO aan het hoofd van de opleiding adviseren de samenwerking met de betreffende opleider voorlopig of definitief stop te zetten. Zie voor meer informatie het stuk '[Werkwijze COMO](#)'.

4. Ondersteuning voor de opleidingspraktijk

Ter ondersteuning van de opleidingspraktijk organiseren wij jaarlijks scholingsactiviteiten voor

- praktijkassistentes (de aios vervangt de assistente dan in de praktijk)
- POH's (voor zover mogelijk vervangt de aios dan de POH in de praktijk)
- maatjes (niet als opleider erkende ha-collega's die een structurele bijdrage leveren in de opleiding van een aios)

Tijdens deze scholing wordt aandacht besteedt aan de ervaringen die de betrokkenen opdoen in verband met het opleiden. Er is ruimte uit te wisselen over de werkwijzen in de verschillende praktijken, goed practices te delen en ervaren knelpunten te bespreken.

Hoofddoel is dat de deelnemers hun specifieke mogelijkheden ontdekken in het opleiden van een aios. Zij worden aangesproken op hun medeverantwoordelijkheid. Dat blijkt voor velen zeer inspirerend. Er worden didactische vaardigheden geoefend, zoals feedback geven, en theorieën aangeboden, die ondersteunen bij het samenwerken met aios.

Bijlage 1

EVALUATIEFORMULIER DEELNEMERS MEERDAAGSE Hao-CURSUS 2014

Titel cursus:

Naam deelnemer:

Datum:

zeer mee eens

zeer mee oneens

Cursus:	++	+	0	-	--
Het volgen van de cursus was voor mij als hao zinvol.					
De werksfeer was goed.					
Naam groepsdocent: Docent was inhoudelijk en didactisch deskundig. Beoordeling →					
Naam groepsdocent: Docent was inhoudelijk en didactisch deskundig. Beoordeling →					
Naam groepsdocent: Docent was inhoudelijk en didactisch deskundig. Beoordeling →					
De didactische werkvormen waren afwisselend en stimulerend.					

Het werktempo lag: te hoog ☐ goed ☐ te laag ☐

De belangrijkste leerpunten/thema's voor mij zijn:

Welk cijfer tussen 1 en 10 geeft u aan deze eerste helft van de cursus?
1= zeer slecht 10 = uitstekend

Suggesties voor verbeteringen:

De Accommodatie:	++	+	0	-	--
De onderwijsruimtes waren prettig en functioneel.					
Mijn hotelkamer was prettig.					
De maaltijden waren smaakvol.					

Eventuele opmerkingen/toelichting: